

РЕДАКЦІЙНА ПІДГОТОВКА ЗАГАЛЬНОПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ГАЗЕТИ

Клапоушко Вікторія Іванівна

Студентка

Галицький коледж імені В. Чорновола

м. Тернопіль, Україна

Анотація: наукова робота присвячена дослідженню редакційної підготовки загальнополітичної регіональної газети. Описано роботу редактора над композицією матеріалу, його мовою та стилем, фактичним матеріалом та графічним оформленням. Для проведення аналізу ми обрали тернопільську загальнополітичну газету «Свобода плюс Тернопільська область».

Ключові слова: газета, редактор, загальнополітична газета, регіональна газета, композиція, мова та стиль, жанри журналістики, графічний дизайн.

Важливими засобами масової інформації для суспільного життя є періодичні друковані видання, які, насамперед, інформують людей про те, що відбувається у їх місті чи країні, формують громадську думку. Німецький дослідник Ніклас Луман вважає, що «головною для новітніх газет є функція створення комунікативного середовища для всіх суб'єктів суспільного життя» [3]. Представником періодики є газетне видання.

«Газетне видання – аркушеве видання, видавничо пристосоване до його специфіки» [3]. Термін «газетне видання» – ознака матеріальної конструкції у ДСТУ.

Як вид періодичних та продовжуваних видань, «газета – періодичне газетне видання, що виходить через певні, короткі проміжки часу, містить оперативну інформацію й публікації з актуальних суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, а також літературно-художні твори й

рекламу» [1]. Однак з погляду вживання термінології у видавничій практиці «газетне видання» та «газета» є синонімічними.

Характерними рисами для газетних видань є актуальність змісту, оперативність, масове розповсюдження, а найголовніше – відповідність назви змісту тексту. Газета містить офіційні матеріали, літературу, рекламу та різноманітні розважальні матеріали.

Ми будемо оперувати термінологією, уніфікованою у видавничій справі в ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять». Цей стандарт за функціональною ознакою наводить такі види газет [2]:

1. «Загальнополітична газета – газета, що систематично висвітлює питання внутрішньої та зовнішньої політики держави, міжнародне життя, діяльність місцевих адміністрацій і громадських об'єднань.

2. Спеціалізована газета – газета, що систематично висвітлює окремі проблеми суспільного життя, науки, техніки, культури та інших сфер діяльності.

3. Спеціальний газетний випуск – газета, що її присвячено спеціальній темі або підготовлено з якоїсь нагоди для оперативного доведення потрібної інформації до читача, має назву основного видання, його поточний та валовий номери (або може бути нумерованою), а також рік і дату виходу у світ.

Примітно, що в основному стандарті [2] змінюється формулювання термінології: донедавна «громадсько-політичну газету» (таке поняття зафіксоване у попередній редакції стандарту названо загальнополітичною. Відповідно дещо видозмінилася і дефініція понять.

«Громадсько-політична газета – газета, що систематично висвітлює окремі питання внутрішньої та зовнішньої політики держави та міжнародного життя». Цією термінологією українська видавнича справа та журналістикознавство послуговувалися 20 років.

Натомість «загальнополітична газета – газета, що систематично висвітлює питання внутрішньої та зовнішньої політики держави, міжнародне

життя, діяльність місцевих адміністрацій і громадських об'єднань» [2].

Отже, з оновленням стандартів загальнополітична газета «розширила свої масштаби», тепер у ній можна охоплювати значно ширшу тематику.

У загальнополітичній газеті систематично висвітлюються події, які стосуються зовнішньої та внутрішньої політики держави, також міжнародного життя, діяльність партій, які існують в країні. Оскільки спеціалізована газета присвячена конкретній тематиці, то методом виключення за замовчування загальнополітична набуває універсального характеру.

Окремо варто акцентувати увагу на понятті «регіональний» в контексті типології газети. Регіональна газета охоплює лише певну область. «Регіональна преса України відіграє вагомий роль в житті місцевих громад, допомагає реалізувати прагнення людей. У цьому перевага якісної регіональної газети над загальнонаціональними виданнями» [3, с. 26].

Загальнополітична регіональна газета – недорогий товар, який розрахований на масового споживача, товар постійного щоденного попиту, однак за функціональним навантаженням така газета є значним ресурсом формування громадської думки в суспільстві.

Ці газети впевнено домінують над іншими типами газетних видань, а теми, які піднімаються, – завжди актуальні. Кожен із вищезгаданих дослідників ставить загальнополітичні видання на перше місце, а отже, в цьому є сенс переваги цих газет над спеціалізованими.

«Функції газети – це сукупність її обов'язків перед суспільством і характер їх виконання, роль, яку відіграє газета як соціальний інститут щодо соціуму» [4, с. 4].

Загальнополітичні регіональні видання мають такі функції:

1. Інформувати;
2. Корелювати;
3. Мобілізувати.

«Загальнополітична газета служить каналом передачі повідомлень від носіїв до масової аудиторії. Користуючись комунікативними можливостями

газети, громадяни дістають змогу сформувати свою соціально-політичну позицію, напрямки розвитку суспільної свідомості і тоді урядовці та державні діячі мають можливість вибрати найбільш прийнятий варіант розвитку політичних подій» [1].

Важливою для загальнополітичної газети є робота редактора над матеріалом.

Найголовнішим завданням редактора при редагуванні газетних видань є знання як практики, так і теорії жанрів. Важливо розрізняти інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні жанри, адже тоді редактор розумітиме, які вимоги до кожного із жанрів. Отож, до інформаційних жанрів відносять замітку, інтерв'ю, звіт, репортаж та інформаційну кореспонденцію. Їх завдання – повідомити про новину.

Редактор повинен звернути увагу на мову та стиль написання автора, адже важливо, щоб редактор не сплутав ці елементи із помилками та правильно їх відредагував. «Мовностилістичне оформлення періодичних видань залежить від читачької аудиторії, на яку вони розраховані» [3, с. 18].

Також перевірка фактажу – один із головних обов'язків редактора, адже інформація повинна бути не лише цікавою, але і достовірною. «Важливо, щоб під час редагування фактичного матеріалу редактор аналізував ще й його кількість та якість. Від усіх цих вищезгаданих критеріїв залежить якість майбутнього видання, а отже, й те, як сприйматимуть його читачі» [3, с. 17].

В. Й. Здоровега зауважив те, що «будь-який факт багатший від судження. Вписуючись у систему суджень, у процес доказу, у той чи інший узагальнюючий журналістський виступ, факт втрачає властиву йому від природи багатогранність, висвітлюється однобоко» [3, с. 8]. Редактор повинен уміти швидко знайти потрібну довідку, перевірити правильність даних, орієнтуватися в довідкових посібниках, володіти прийомами аналізу тексту» [3, с.87].

Наступним етапом є виправлення технічних помилок, якими займається коректор: усуває орфографічні, пунктуаційні помилки, буквені неточності і

технічні вади верстки, а також зчитує матеріал після редактора. На цьому етапі коректор останній, хто вичитує матеріал; після цього вже виправлений текст вносять на оригінал-макет.

На Тернопільщині сьогодні чимало загальнополітичних регіональних газетних видань, якими славиться наша область. Їх збільшення – великий розвиток для регіону.

Ми виділили загальнополітичні регіональні газети, що існують на Тернопільщині:

1. Газета «Свобода плюс Тернопільщина»;
2. Газета «Тернопіль вечірній»;
3. Газета «Наш день»;
4. Газета «Номер один».

Для аналізу ми взяли загальнополітичну газету «Свобода плюс Тернопільщина».

Газетне видання «Свобода плюс Тернопільщина» почала існувати ще із 26 жовтня 1990 року як газета обласної ради «Відродження», а вже у 1995 році стала спільним друкованим органом обласної ради та ОДА. Саме із 1995 року по 2000 рік тираж газети налічував 120 тисяч примірників [4]. Як зазначається на сайті газети «Свобода плюс Тернопільщина», що «теперішній наклад становить 35 тисяч примірників» [4].

Важливо, щоб редагування та оформлення загальнополітичної регіональної газети «Свобода плюс Тернопільщина» було здійснено успішно та правильно, адже від цього залежить продаваність газети та наклад.

Жанри журналістики у випусках газети «Свобода плюс Тернопільщина» є різноманітними, найчастіше зустрічається такий аналітичний жанр як стаття, у одному випуску газети їх налічується близько шести, наприклад, матеріал «Згода буде дім, а коровай – сім'ю», автором якого являється Мар'яна Москалик, стаття Ігора Дуди «Еліта по-українськи» та стаття Ігора Залевського «На мудрість громади уповаємо!». Також не менш часто публікуються інформаційні жанри, такі як звіт, наприклад, «На Тернопільщині для армії

сплатили майже 18 млн гривень» та «Угорське консульство відкрили у Тернополі»

Наталії Жигadlo. В малій кількості публікуються інтерв'ю та репортажі, а заміток налічується мала кількість.

Фактичний матеріал у газетному виданні «Свобода плюс Тернопільщина» є достовірним, оскільки у кожному матеріалі є джерело, на яке покликається автор, тобто таким джерелом може бути людина, яка дає коментар, наприклад, матеріал «Містить прямі корупційні ризики»: нардеп Андрій Богданець не підтримав законопроект про повернення вкрадених активів з-за кордону», де Андрій Богданець особисто дав коментар, тобто він є першоджерелом. Газета, як зазначається на сайті «Свобода плюс Тернопільщина» видається двічі у тиждень – середа та п'ятниця. Оскільки видання виходить двічі в тиждень, то

Композиція матеріалів газети «Свобода плюс Тернопільщина» є комбінованою, адже переважно використовується діалогова (кілька учасників комунікативного акту виголошують по одній репліці, а надалі комунікативний акт послідовно повторюють велику кількість разів) та оповідна композиції (композиційні одиниці співвідносяться із відрізками часу, в яких розгорталися ці сюжети) [4]. Та рідше – описова, функція якої – описувати об'єкти, події чи явища. Щоб проконтролювати композицію газетного видання редакція використовує публіцистичний шаблон «перевернена піраміда», де спочатку описується подія, а вже потім йдуть деталі та роз'яснення. Такий шаблон можна розглянути у матеріалі «У Тернополі відкривають новий заклад з великою ігровою зоною для дітей і справжньою італійською піцою», де спочатку розповідають про те, що відкривається ігрова зона із піцою, а після цього зазначається, що така подія відбудеться 13 червня (коли?), на вулиці Петлюри (де?), назва «Фабрика піца» (що?).

Новини, які публікуються у газеті є завжди актуальними, суспільно важливими та правильно підібраними під рубрики. У газеті «Свобода плюс Тернопільщина» налічується одинадцять рубрик: «Про головне», «Це цікаво», «Корисна інформація», «Посміхайтесь», «Право», «Пером публіциста», «З

передової», «Про важливе», «Сторінка для сімейного читання», «На дозвіллі», «На завершення номера». Матеріали, які публікуються під кожною із цих рубрик повністю їм відповідають, тобто ці рубрики є тематичними, в залежності від того, куди вони входять. Назва рубрики зображена у колонтитулах, яка змінюється протягом кожної сторінки. Самі рубрики не нумеруються, оскільки їх кількість не надто велика, тобто вони є ненумеровані. Загалом композицію газети складена досить зручно для читання та використовує прості методи для покращення вигляду через композицію.

Мова та стиль у матеріалах газети завжди є грамотними, а найголовніше – простими для читання, тобто автори та редактор дбають про те, аби читач розумів весь текст. Часто використовується аналітичний стиль при написанні матеріалів – це роздуми або коментарі автора, також використовується, схожий до аналітичного, описовий стиль, тобто автор описує матеріал зі своєї точки зору. Журналісти, які пишуть матеріали завжди є суб'єктивними. Для того, аби читач легко сприймав текст, речення повинні мати не більше двадцяти слів, у газеті використовують від 11 до 22 слів. Тобто, речення є зручними для читання. Проте, у газеті немає слів, які супроводжуються наголосами для правильного читання, також відсутні розшифровані аббревіатури, що дає певну складність у читанні.

Важливою проблемою у цій газеті є не уніфіковане написання років, тире та у деяких матеріалах йде підряд більше 6 переносів.

Щодо художньо-графічного оформлення газетного видання «Свобода плюс Тернопільщина» використовується багато елементів: декоративні, вид та розмір шрифту, колірність, фотоілюстрації, а також таблиці та схеми.

Декоративні елементи у газеті надають їй кращого вигляду. Отже, серед декоративних елементів наявні рамки червоного кольору, які відмежовують матеріали. А також зображений прапор України та Європейського союзу, які об'єднані. Такий декоративний елемент зображений у заголовній частині. Біля періодичності газети є круг зеленого кольору та статус газети виділено червоною жирною лінією. Початок кожного матеріалу позначається буквицею

червоного кольору у квадраті зеленого кольору.

У заголовній частині є назва газети, статус, періодичність, кількість сторінок, а також дата виходу. Назва газети зображена синім та білим кольорами великого розміру. У газеті використовують близько 7 різних розмірів заголовків, які позначені або червоним, або синім, або чорним кольорами, а це означає, що в газети відсутня гармонія кольорів, а це є великим мінусом.

Ілюстрації у газеті «Свобода плюс Тернопільщина» виконують допоміжну функцію, оскільки вони тісно пов'язані із текстом. Здебільшого у газеті використовується глуха верстка, оскільки ілюстрація закрита текстом із усіх сторін, або ж закрита верстка в обробку, де ілюстрація закрита із трьох сторін. Формат газети не є зручним, адже його розмір А3.

Отже, газета «Свобода плюс Тернопільщина» є популярною газетою по області, адже у ній використовується достовірний фактичний матеріал, зрозумілі для читання мова та стиль, а також зручна композиція. Проте, важливо зменшити кольорову гаму та уніфікувати заголовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Газети спеціального призначення. URL:<https://imi.org.ua/blogs/hazety-spetsial-noho-pryznachennia-i1902>
2. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Вид. офіц. Київ, 2015.
3. Проблеми регіональної газетної періодики в сучасному інформаційному просторі України та Польщі Матеріали Міжнародної наукової конференції «В єдності сила. Україна – Польща: спільні шляхи до свободи». 20–21 червня 2014 р. Житомир : 2014. 364 с.
4. Смірнова О. Які функції виконує газета? Макарівські вісті. 2017. 3-4 с.